

Sarpsborg kommunale vannforsyningssystemer
Postboks 237
1702 SARPSBORG

Deres ref:
Vår ref: 2022/044692
Dato: 10. mai 2022
Org.nr: 985399077

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Vedtak om farekartlegging med tilhørende farehåndtering og planlegging av beskyttelsestiltak for vanntilsigsområder og råvannskilder

Vi viser til revisjonen hos Sarpsborg kommunale vannforsyningssystemer 11. mars 2022.

Revisjonen omfattet

- Baterød Vannverk
- Agnalt Vannverk
- Isesjø Vannverk

Vi viser til vår revisjonsrapport 6 april 2022. Tilsynet omfattet ikke Agnalt vannverk.

Virksomhetens tilbakemelding til varselet om at vi vurderte å gi pålegg

I brevet fra Mattilsynet datert 6. april 2022, ba vi om tilbakemelding dersom dere hadde noen merknader til at vi vurderte å gi dere pålegg.

Dere har i en e-post den 26. april bedt om at fristen for å etterkomme vedtakene blir satt til 30. juni 2023. Vi tar dette til etterretning. Fristen for å etterkomme vedtakene er 30. juni 2023.

1. Vedtak om farekartlegging med tilhørende farehåndtering av tilsigsområdene og råvannskildene

Dere må gjennomføre en skriftlig farekartlegging med tilhørende farehåndtering for råvannskildene Isesjø og Glomma samt deres tilsigsområder. Når det gjelder tilsigsområde til Glomma begrenses det til innad egen kommune, rundt inntakspunktet til Baterød vannverk.

Dersom utfallet/ konsekvensen av farer blir vurdert som moderat eller høy, må det bli iverksatt risikoreduserende tiltak.

Vedtaket er fattet med hjemmel i drikkevannsforskriften § 6 Farekartlegging og farehåndtering jf §§ 7 og 12.

Det er drikkevannsforskriften § 28 som gir Mattilsynet hjemmel til å fatte vedtak når disse bestemmelsene er brutt. Drikkevannsforskriften er igjen hjemlet i matloven § 23.

Reglene som gjelder for farekartlegging og farehåndtering

Det er krav om at vannverkseier skal identifisere farene som må forebygges, fjernes eller reduseres til et akseptabelt nivå for å sikre levering av tilstrekkelig mengder helsemessig trygt drikkevann.

Dere skal sikre at tiltak som forebygger, fjerner eller reduserer farene til et akseptabelt nivå, identifiseres og gjennomføres. Videre står det at vannverkseier skal sikre at farekartleggingen og farehåndteringen er oppdatert. Dette står i drikkevannsforskriften § 6.

Reglene som gjelder for internkontroll

For vannforsyningssystem over 10 m³ er det krav til at internkontrollen for drikkevann er skriftlig. Dette står i drikkevannsforskriften § 7.

Vi har observert:

Dere har ikke gjennomført en fullstendig farekartlegging og farehåndtering for råvannskilder og tilsigsområder, som viser hvordan råvannskilder og vanntilsigsområder skal beskyttes.

Mattilsynet vurderer dette slik:

Dere har ikke gjennomført en skriftlig farekartlegging med tilhørende farehåndtering for vanntilsigsområder og råvannskilder som innfrir kravene i gjeldende regelverk fra 2017. Ved mangelfull farekartlegging og farehåndtering, kan det være relevante farer som ikke blir avdekket og håndtert tidsnok. I verste fall kan en overse farer som kan true leveransene av trygt drikkevann. Dette utgjør et regelbrudd som vi mener det er nødvendig at dere retter opp.

Det er krav om at farekartlegging blir utført men også at den til enhver tid blir oppdatert, slik at vannverket kan arbeide forebyggende. Manglende eller mangelfull beskrivelse av farer er et regelbrudd som kan føre til at forurensning ikke blir oppdaget tidsnok eller at vannkilden blir forringet på grunn av endret tilstand i tilsigsområde. Farekartleggingen må inneholde alle farer som kan påvirke drikkevannet. Eksempler på dette er kloakk, aktiviteter rundt kilden, landbruk (skog og jord), friluftsliv og rekreasjon, avrenning fra samferdsel, fylling/industri mm, endret eller forverret råvannskvalitet og hendelser knyttet til langvarig tørke og flom. Listen er ikke uttømmende.

Ved et klima i endring, hvor man for eksempel venter mer styrtregn og mer avrenning, vil ikke bare kartlegging av eksisterende farer være tilstrekkelig. Farer må deretter bli redusert til et akseptabelt nivå, altså farehåndtert. Farekartleggingen og farehåndtering (tiltak) skal sikre at abonnentene til enhver tid mottar trygt og nok drikkevann. Det er viktig at det til enhver tid blir iverksatt tiltak som er nødvendige og som faktisk reduserer faren for utrygt drikkevann.

Vi mener det vil være rimelig at dere gjennomfører en skriftlig farekartlegging med tilhørende farehåndtering for vanntilsigsområder og råvannskilder innen angitt frist.

Klage

Dersom dere er uenige i vedtaket kan dere klage.

Fristen for å gjennomføre en skriftlig farekartlegging med tilhørende farehåndtering for vanntilsigsområder og råvannskilder er

30. juni 2023

2. Vedtak om planlegge nødvendige tiltak for å beskytte vanntilsigsområdene og råvannskildene

Dere må planlegge nødvendige tiltak for å beskytte vanntilsigsområdene og råvannskildene deres. Tiltakene skal være basert på farekartleggingen. Fagfolk med nødvendig kompetanse på overførbare sykdommer gjennom drikkevann må delta i arbeidet med å planlegge nødvendige tiltak for å beskytte vanntilsigsområdene og råvannskildene.

Vedtaket er fattet med hjemmel i drikkevannsforskriften § 12 Beskyttelsestiltak 2. ledd jf. §§ 4, 6 og 8.

Det er drikkevannsforskriften § 28 som gir Mattilsynet hjemmel til å fatte vedtak når disse bestemmelsene er brutt. Drikkevannsforskriften er igjen hjemlet i matloven § 23.

Reglene som gjelder forurensning

Det er forbudt å forurense drikkevann. Forbudet omfatter alle aktiviteter, fra vanntilsigsområdet til tappepunktene, som medfører fare for at drikkevannet blir forurenset. Med aktiviteter menes også friluftsliv og annen utøvelse av allemannsretten. Der det er fastsatt beskyttelsestiltak etter § 12 eller restriksjoner etter § 26, gjelder forbudet brudd på disse. I vanntilsigsområdene kan landbruksaktivitet foregå dersom det ikke forurenser drikkevannet eller medfører brudd på beskyttelsestiltak etter § 12 eller restriksjoner etter § 26. Dette står i drikkevannsforskriften § 4.

Reglene som gjelder for farekartlegging og farehåndtering

Det er krav om at vannverkseier skal identifisere farene som må forebygges, fjernes eller reduseres til et akseptabelt nivå for å sikre levering av tilstrekkelig mengde helsemessig trygt drikkevann. Dere skal sikre at tiltak som forebygges, fjernes eller reduserer farene til et akseptabelt nivå, identifiseres og gjennomføres. Videre står det at vannverkseier skal sikre at farekartleggingen og farehåndteringen er oppdatert. Dette står i drikkevannsforskriften § 6.

Reglene som gjelder for kompetanse

Det er krav om at vannverkseier skal sikre at vannforsyningssystemet har, eller gjennom avtale har tilgang til, nødvendig kompetanse. Dette står i drikkevannsforskriften § 8.

Reglene som gjelder for beskyttelsestiltak

Det er krav om at vannverkseier skal sikre at drikkevannet beskyttes mot forurensning.

Vannverkseier skal videre planlegge nødvendige tiltak for å beskytte vanntilsigsområdet og råvannskilden. Tiltakene skal være basert på farekartleggingen i § 6. Vannverkseieren skal gjennomføre aktuelle beskyttelsestiltak og informere berørte kommuner ved behov for tiltak som krever oppfølging etter § 26.

Vannverkseier skal informere allmennheten om forbudet mot forurensning, der dette er relevant. Dette kan for eksempel gjøres med oppslag i vanntilsigsområdet. Dette står i drikkevannsforskriften § 12.

Vi har observert:

Dere mangler beskyttelsestiltak basert på en farekartlegging.

Kommunen har sendt ut et tilbudsgrunnlag for utarbeidelse av revidert tiltaksplan for Isesjø samt oppstrøms Glomma og Vestvannet. Dette er utvidet til å omfatte utredning av farekilder for forurensning og forringing av drikkevannskilden Isesjø samt behov for å restriksjoner/tiltak for å sikre drikkevannskilden.

Mattilsynet vurderer dette slik:

Dere mangler beskyttelsestiltak for vanntilsigsområder og råvannskilder basert på en farekartlegging. Dere har ingen beskyttelsestiltak for vanntilsigsområder og råvannskilder. Dette utgjør et regelbrudd som vi mener det er nødvendig at dere retter opp.

Dere skal beskytte råvannskilden mot forurensning. Det er et viktig prinsipp i norsk vannforsyning at drikkevannet så langt som mulig baseres på kilder som fra naturens side har god kvalitet og er lite utsatt for forurensning. På samme måte er det viktig at dere gjennom beskyttelsestiltak reduserer risikoen for forurensning av kilden mest mulig. Dette gir bedre sikkerhet enn å måtte fjerne eller uskadeliggjøre forurensningen når vannet behandles. Plikten til å beskytte råvannskilden er en spesifisering av plikten dere har til å beskytte drikkevannet mot forurensning. Med nødvendig beskyttelse menes den beskyttelsen som trengs for at det ferdige drikkevannet som leveres er helsemessig trygt.

Ordet "tiltak" blir brukt i både plan og bygningsloven og i drikkevannsforskriften, men betyr ikke det samme. Når vi snakker om "tiltak" etter § 12 i drikkevannsforskriften er det beskyttelsestiltak vi snakker om. Beskyttelsestiltak skal bygge på farekartlegging og tilhørende farehåndtering, og må bli fulgt opp videre med en systematisk gjennomgang. Sarpsborg kommune jobber nå med kommuneplanens arealdel. Vannverksansvarlig har en plikt til å informere kommunen (planavdelingen) om behov for tiltak som krever oppfølging etter § 26 i drikkevannsforskriften. Dette innebærer blant annet å vurdere behov for hensynssoner med bestemmelser for å gi råvannskilder med tilsigsområde nødvendig beskyttelse.

Sarpsborg kommune har sendt ut et tilbudsgrunnlag, for å få utarbeidet en revidert tiltaksplan for Isesjø samt oppstrøms Glomma og Vestvannet. Del 2 av oppdraget blir oppgitt til å være følgende: *Utredning av farekilder for forurensning og forringing av drikkevannskilden Isesjø samt behov for restriksjoner/tiltak for å sikre drikkevannskilden.* Det er Mattilsynet sin vurdering at til tross for dette, er bestillingen preget av miljømål. Kommunedirektøren i Sarpsborg har uttalt følgende: *det vil være avgjørende å unngå interessekonflikter mellom drikkevannshensynet, jordbruksinteressene og hensynet til innsjøen som rekreasjonsområde. Det må tilrettelegges for at de enkelte interessentene kan få oppfylt sine behov.* Mattilsynet henviser her til § 4 i drikkevannsforskriften. Hensynet til drikkevannet må gå foran andre hensyn.

Vi forventer at bestillingen av arbeidet/analysen også blir gjort uhildet med en kompetanse som også knyttes til overførbare sykdommer gjennom drikkevann, inkludert mellom mennesker og dyr.

Neste trinn i arbeidet med beskyttelsestiltak for vanntilsigsområder og råvannskilder vil være å gjennomføre aktuelle beskyttelsestiltak dere selv kan gjennomføre. Dere må også informere planavdelingen i kommunen om behovet for restriksjoner for å beskytte vanntilsigsområdene og råvannskildene. Dette ved behov for tiltak som krever oppfølging etter § 26 (jf. drikkevannsforskriften § 12 3. ledd). Vi vil følge dette opp ved senere tilsyn.

Vi mener det vil være rimelig at dere planlegger nødvendige tiltak for å beskytte vanntilsigsområdene og råvannskildene innen angitt frist.

Klage

Dersom dere er uenige i vedtaket kan dere klage.

Fristen for å planlegge nødvendige tiltak for å beskytte vanntilsigsområdene og råvannskildene er

30. juni 2023

Vi vil ha tilbakemelding når vedtaket er oppfylt

Mattilsynet har satt frist for når vedtatte tiltak skal gjennomføres. Det er viktig at dere gir oss tilbakemelding så snart disse er utført slik at vi kan avslutte saken. Vi ber om at dere gir tilbakemeldingen på det vedlagte tilbakemeldingsskjemaet.

Se vedlagt informasjon om regelverk og rettigheter.

Med hilsen

Eva Cathrine Langø
seksjonssjef

*Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.
Dokumenter som må ha signatur blir i tillegg sendt i papirversjon.*

Vedlegg:

Rettigheter og regelverk

Melding om rett til å klage over forvaltningsvedtak

Tilbakemeldingsskjema i forbindelse med vedtak

Rettigheter og regelverk

Vår rett til å føre tilsyn og fatte nødvendige vedtak

Mattilsynets adgang til å føre tilsyn og fatte nødvendige vedtak følger av matloven § 23.

Rett til å få veiledning om regelverket og saksbehandlingen

Dere kan kreve å få vite hvilket regelverk som gjelder for dere og deres virksomhet, hvor dere finner regelverket og hvordan dette regelverket skal forstås. Dere har også rett til å få vite hvordan saken deres blir behandlet, og hvilke rettigheter dere har i den sammenheng. Veiledningsplikten vår følger av forvaltningsloven § 11.

Rett til å se saksdokumentene

Retten til partsinnsyn følger av forvaltningsloven §§ 18 - 21.

Du har rett til å klage

Du kan klage på enkeltvedtak. Du må begrunne klagen, skrive under og sende den til oss innen tre uker etter at du har mottatt brevet om vedtaket. Reglene om klage står i forvaltningsloven §§ 28-29. Du finner mer informasjon om klageretten i vedlegget; Melding om rett til å klage over forvaltningsvedtak.

Vi har vurdert aktiviteten etter dette regelverket

- Lov 19. des. 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv (matloven)
- FOR 2016-12-22 nr 1868: Forskrift 22. des. 2016 nr. 1868 om vannforsyning og drikkevann (drikkevannsforskriften)

Vi har funnet brudd på disse bestemmelsene:

- Drikkevannsforskriften § 6 Farekartlegging og farehåndtering
- Drikkevannsforskriften § 12 Beskyttelsestiltak

Elektronisk post til Mattilsynet

Elektronisk post sendes til postmottak@mattilsynet.no. Dersom innholdet i dokumentene er sensitiv/taushetsbelagt, anbefaler vi bruk av eDialog. Informasjon om dette finner du på Mattilsynet.no under "Kontakt oss".

Avsender	Melding om rett til å klage på vedtak (Forvaltningsloven, kapittel VI om klage og omgjøring)	
Mattilsynet Avdeling Østfold og Follo Felles postmottak, Postboks 383 2381 Brumunddal		
Mottaker (navn og adresse)	Dato	Klageinstans
SARPSBORG KOMMUNE Sarpsborg kommunale vannforsyningssystemer Postboks 237 1702 SARPSBORG	10. mai 2022	Mattilsynet, hovedkontoret

Denne meldingen gir viktige opplysninger hvis dere ønsker å klage over vedtak dere har fått underretning om.

Klagerett	Dere har rett til å klage over vedtaket.
Hvem kan dere klage til	Klagen sendes til den enheten i Mattilsynet som har fattet vedtaket, enten med post, epost eller eDialog. Vi ber om at dokumentene merkes med saksnummer 2022/044692. Hvis vi ikke tar klagen til følge, sender vi den til klageinstansen for endelig avgjørelse.
Klagefrist	Dette vedtaket sendes elektronisk og derfor gjelder eForvaltningsforskriften. Klagefristen er tre uker og begynner å løpe når dere har fått informasjon om at vedtaket er kommet i digital postkasse (Altinn). For privatpersoner som har reservert seg mot elektronisk kommunikasjon, begynner klagefristen å løpe fra brevet er forventet levert i ordinær postgang. Dersom dere klager så sent at det kan være uklart for oss om dere har klaget i rett tid, ber vi dere oppgi den datoen dere mottok dette brevet. Dere kan søke om å få forlenget klagefristen. Dere må da begrunne behovet for forlenget frist.
Rett til å kreve begrunnelse	Dersom dere mener vi ikke har begrunnet vedtaket, kan dere kreve å få begrunnelse. Dette kravet må i så fall sendes oss før klagefristen utløper. Klagefristen blir da avbrutt, og ny frist på tre uker begynner å løpe fra det tidspunktet dere mottar begrunnelsen.
Klagens innhold	I klagen må dere nevne hvem klagen kommer fra, hvilket vedtak dere klager på, den eller de endringene dere ønsker og eventuelt andre opplysninger som kan ha betydning for vår vurdering av klagen. Dere bør også begrunne klagen.
Utsetting av vedtaket	Vedtaket er ment å skulle gjennomføres innen den fastsatte fristen. Dette gjelder selv om dere klager på vedtaket. Dere kan søke om å få utsatt iverksettingen inntil klagefristen er ute eller til klagen er avgjort.
Rett til dokumentinnsyn og veiledning	Dere har som hovedregel rett til å se dokumentene i saken (jf. forvaltningsloven §§ 18-21). Dere må i så fall kontakte oss. Da kan dere også få nærmere veiledning om klageretten, om fremgangsmåten ved klage og om reglene for saksbehandlingen ellers.
Kostnader ved klagesaken	Dere kan søke om å få dekket utgifter til nødvendig advokathjelp etter reglene om fritt rettsråd. Vanligvis gjelder visse inntekts- og formuegrenser. Statsforvalteren eller en advokat kan gi nærmere veiledning om dette. Uavhengig av denne ordningen, kan dere etter forvaltningsloven § 36 kreve dekning for vesentlige kostnader som følge av klagen dersom Mattilsynet omgjør vedtaket. Ved en omgjøring av vedtaket som følge av klagen, vil vi orientere dere om denne rettigheten.
Klage til Sivilombudet	Hvis klagen ikke har ført frem og dere mener at Mattilsynet har utsatt dere for urett, kan dere klage til Stortingets ombud for kontroll med forvaltningen (Sivilombudet). Sivilombudet kan ikke selv endre vedtaket, men kan gi sin vurdering av hvordan vi har behandlet saken og om vi har begått feil eller forsømmelser.

Mattilsynet Avdeling Østfold og Follo
v/ Trond Reidar Bukholm
Felles postmottak, Postboks 383
2381 Brumunddal

Deres ref:
Vår ref:
Dato:
Org.nr:

TILBAKEMELDING OM OPPFYLT VEDTAK (UTFØRTE TILTAK)

Det vises til vedtak fra Mattilsynet, Avdeling Østfold og Follo gitt i rapport datert 10. mai 2022 med saksnummer 2022/044692.

Tilbakemelding gjelder: Sarpsborg kommunale vannforsyningssystemer

Her gis en beskrivelse av tiltak som er utført.

☐ Eventuelt ytterligere opplysninger, som for eksempel kopi av utfylt avviksskjema, gis i vedlegg.

Vedtak	Vedtaket skal oppfylles innen	Beskrivelse av utført tiltak
Dere må gjennomføre en skriftlig farekartlegging med tilhørende farehåndtering for råvannskildene Isesjø og Glomma samt deres tilsigsområder. Når det gjelder tilsigsområde til Glomma begrenses det til innad egen kommune, rundt inntakspunktet til Baterød vannverk. Dersom utfallet/ konsekvensen av farer blir vurdert som moderat eller høy, må det bli iverksatt risikoreduserende tiltak.	30. juni 2023	
Dere må planlegge nødvendige tiltak for å beskytte vanntilsigsområdene og råvannskildene deres. Tiltakene skal være basert på farekartleggingen. Fagfolk med nødvendig kompetanse på overførbare sykdommer gjennom drikkevann må delta i arbeidet med å planlegge nødvendige tiltak for å beskytte vanntilsigsområdene og råvannskildene.	30. juni 2023	

Sted:

Dato:

.....
Ansvarlig for virksomheten